

DE BOSUIL IN DE KEMPEN IN 1991: EEN SUCCESSTORY

Inleiding

Beter laat dan nooit!
Hier is dan eindelijk het verslag over de Bosuileninventarisatie, die VWG De Kempen in het voorjaar van 1991 heeft gehouden.

In 1986 is er al eens eerder een dergelijke inventarisatie uitgevoerd. Toen kwam al aan het licht dat de Bosuil zijn verspreidingsgebied binnen de Kempen aan het uitbreiden was. Daarom werd er, eigenlijk toen al, besloten om de inventarisatie na een aantal jaren te herhalen. In 1991 was het dan zover.

Het enthousiasme onder de vogelwerkgroepsleden was weer erg groot. En mede daardoor kan ik wel zeggen dat de inventarisatie van 1991 een groot succesnummer was!!

Werkwijze

De methode die in 1986 gehanteerd werd, is in 1991 onveranderd overgenomen. De leden konden hun voorkeur uitspreken over de gebieden die ze zelf zouden gaan inventariseren. Het Leenderbos en omstreken werd buiten de inventarisatiegehouden, omdat Rob Bijlsma dit in opdracht van Staatsbosbeheer al voor zijn rekening nam.

De leden die zich hadden opgegeven, kregen een handleiding en kaartmateriaal uitgereikt. Tevens een kaart met de resultaten van de inventarisatie in 1986. In de handleiding werd nu wel gevraagd om alle bospercelen (groot en klein, aantrekkelijk en saai) te bezoeken. Ook gebieden met meerdere kleine bosperceeltjes bij elkaar zouden bezocht moeten worden.

Tijdens de inventarisatie werd gebruik gemaakt van versterkt geluid. Leden die dit niet tot hun beschikking hadden, konden dat via mij lenen, eventueel met cassette recorder.

De criteria die zijn gehanteerd, zijn eenvoudig. Het terrein hoefde maar een keer bezocht te worden. Alle roepende mannetjes werden op kaart ingetekend, en telden als een territorium. De inventarisatie zegt dus niets over eventuele broedparen, maar geeft alleen territoria aan die bezet zijn door een mannetje.

Resultaten

Het aantal roepende mannetjes wat tijdens deze inventarisatie is vastgesteld, was boven verwachting, namelijk 152. Rob Bijlsma stelde nog 18 territoria extra vast, zodat het totaal op 170 roe-

pende mannetjes komt (figuur 2). Ondanks dat ik het idee heb dat er beter is geïnventariseerd en er meer gebieden zijn onderzocht, zijn er toch nog een paar belangrijke gebieden niet bezocht. Enkele van deze gebieden, met het verondersteld aantal tussen haakjes, zijn: Maarheeze / Sterksel (3), Malpie en omstreken (6), Eindhovense golf en omstreken (4), Walik / Riethoven (3), Wellenseind (2), Oirschotse Heide (2).

Op basis van deze schattingen kunnen we een minimum van 200 tot 225 roepende mannetjes voor heel het werkgebied aanhouden.

Dichtheid in verschillende gebieden

In tabel 1 zijn voor en-

kele gebieden, die vrij volledig zijn onderzocht, de dichtheden berekend. Uit deze tabel komt duidelijk naar voren dat het 'klassieke' biotoop: oud loofbos, nog steeds nummer één staat: Kasteelbossen Heeze, De Baest).

In de drie grote aaneengesloten bosgebieden (>1000 ha) verschilt de dichtheid niet echt. Alleen Boswachterij Hapert blijft iets achter. Dit kan mogelijk liggen aan het aantal kaalslagen binnen zo'n gebied, of de leeftijd van de bosopstanden.

In de kleinere bosgebieden (<1000 ha) ligt de presentie en daarmee de dichtheid over het algemeen iets lager. Alleen Buikheide en Halfmijl scoort echt lager, terwijl dit gebied op het eerste gezicht toch niet echt verschilt van andere Kemp-

Tabel 1: Dichtheid van de Bosuil (roepende mannetjes) in enkele gebieden binnen het werkgebied van Vogelwerkgroep De Kempen.

Gebied	oppervlakte bos	roepende mannetjes	dichtheid per 100ha
Leenderbos	1100 ha	18	1,63
Landgoed De Utrecht	1800 ha	29	1,61
Boswachterij Hapert	1550 ha	18	1,16
Buikheide en Halfmijl	600 ha	5-6	0,91
Somerensche Heide en Bultven	400 ha	5	1,25
Ten Vorsel	380 ha	4	1,05
De Baest (ten zuiden van kanaal)	275 ha	7	2,54
Heeze kasteelbossen	80 ha	4	5,00
Knegsel zuid	275 ha	8	2,90

sche bossen. Waaraan Knegsel zuid zo'n hoge dichtheid dankt is mij volstrekt onduidelijk. Er is hier meer loofhout (Beuken) aanwezig dan men op het eerste gezicht zou denken (broedgelegenheid). Of zou de extensieve bebouwing met bungalows er iets mee te maken hebben? (mogelijk meer voedselaanbod).

Vergelijking met 1986

Zoals al eerder is gezegd, zijn de resultaten van de inventarisatie van 1991 boven verwachting. Zagen we in 1986 nog dat de Bosuil zich toch voornamelijk ophield in de betere biotopen en grote aaneengesloten bosgebieden, in 1991 zien we de soort eigenlijk al overal opduiken. In de tussenliggende jaren was al naar voren gekomen dat het de Bosuil voor de wind ging en dat bij een volgende inventarisatie echt alle bosjes bezocht zouden moeten worden. In 1986 zijn vooral de kleinere bosjes toch minder bezocht. Ook zijn enkele belangrijke gebieden (Landgoed De Utrecht, Leenderbos en het oostelijk deel van ons werkgebied nu beter onderzocht dan bij de vorige inventarisatie. Daarom is een vergelijking met 1986 misschien niet helemaal gerechtvaardigd. Maar het verschil is zo groot (1986: 64 roepende mannetjes, geschat 75-80 tegen 1991: 170 roepende mannetjes, geschat 200-225) dat we toch wel met zekerheid kunnen zeggen dat de Bosuil het hier geweldig goed naar

zijn zin heeft. En zeker niet alleen in de 'goede' biotopen. De soort benut nu alle mogelijke plaatsen.

Ik kijk dan ook al met verlangen uit naar de inventarisatie die in 1996 zeker gehouden zal worden !

Dankwoord

Zonder de medewerking van jullie, Vwg-leden, is zo'n inventarisatie zeker niet uit te voeren en daarom wil ik via deze weg iedereen bedanken, die op enigerlei wijze heeft meegeholpen. Ik hoop in 1996 weer op zoveel hulp. In ieder geval zal ik dan proberen eerder verslag te doen!

Literatuur

- Bijlsma R.G. 1992. De broedvogels van het Leenderbos en omgeving in 1991. SOVON rapport 1992/01, SOVON Beek-Ubbergen.
- Heijnen T. 1981. Waarom zijn Bosuil, Boomklever en Appelvink in Oost-Brabant zo schaars? Roodborsttapuit 11:18-23.
- Hustings M.F.H. et al. 1985. Vogelinventarisatie. PUDOC Wageningen.
- Koning F.J. en Baeyens G. 1990. Uilen in de duinen. Stichting uitgeverij KNNV, Amsterdam.
- Melde M. 1984. Der Waldkauz. Die Neue Brehm Bücherei.

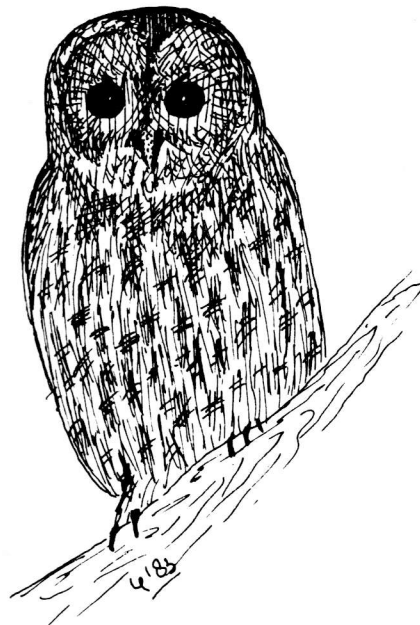
-Mooy J.H. 1983. De Bosuil.
Kosmos B.V. Utrecht.

-Post F. en Ongenae J.P. 1990.
Over de Boomklever en andere
zwarte jongens. Vogels in Mid-
den-Brabant, 34-40. Oister-
wijk.

-SOVON. 1987. Atlas van de Ne-
derlandse vogels. SOVON, Arn-
hem.

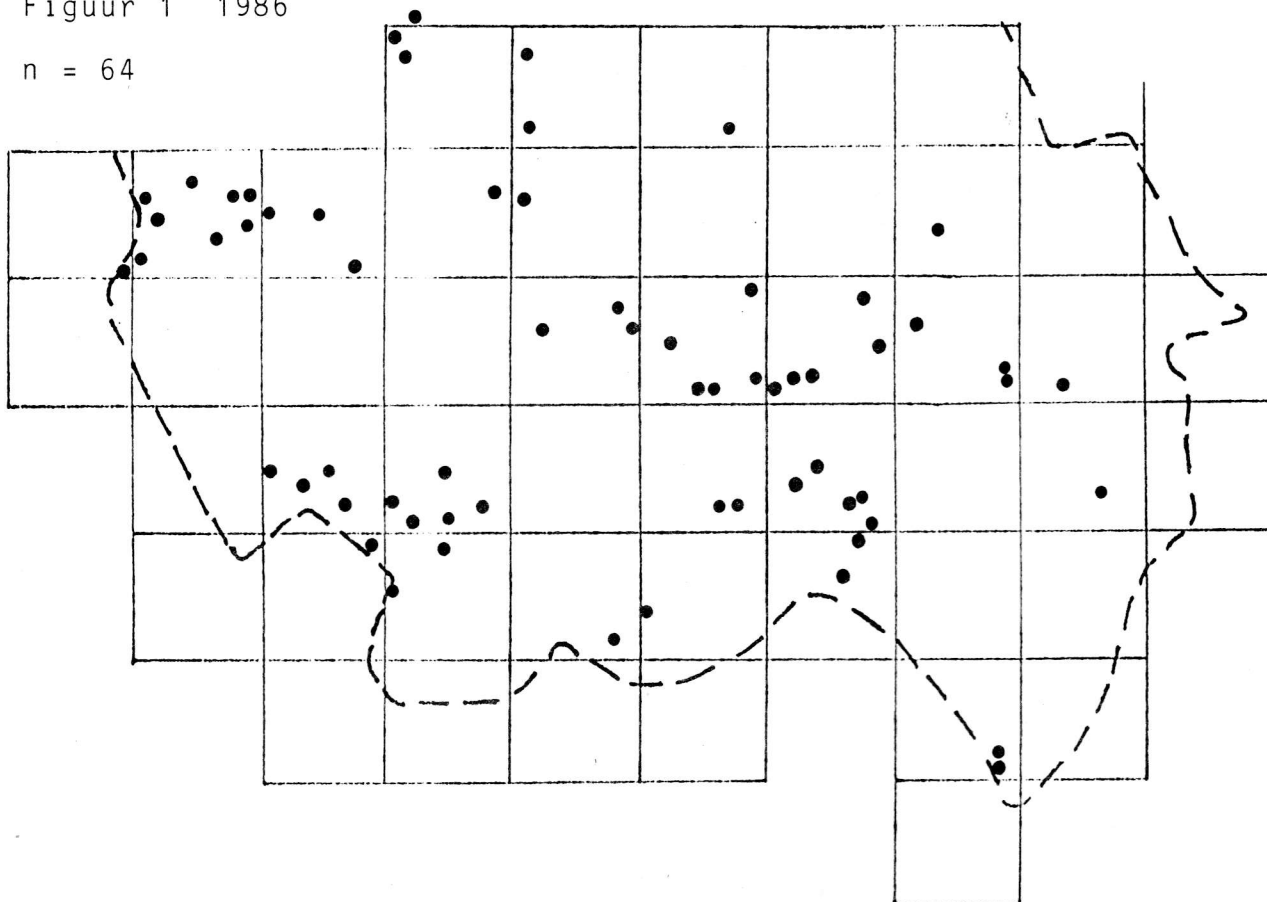
-Texeira R. 1979. Atlas van de
Nederlandse broedvogels. Na-
tuurmonumenten, Amsterdam.

Pieter Wouters

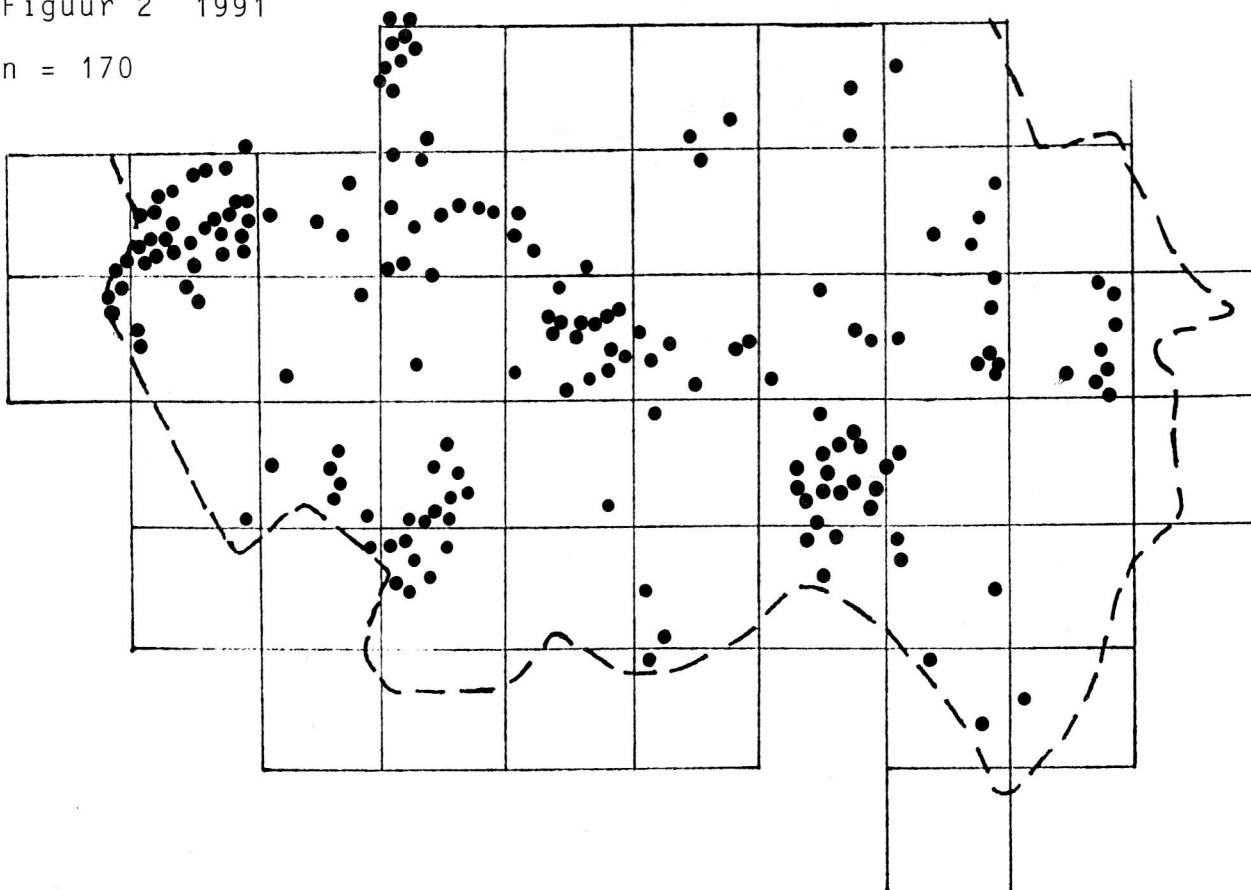
Figuur 1 1986

n = 64

Figuur 2 1991

n = 170

Figuur 3 en 4. Gebieden die resp. in 1986 en 1991 niet of zeer onvolledig zijn onderzocht.

